

delen af den Bestaaffenhed, at Fæsteforholdets Dphor gjør det umuligt, at der i Bevillingen kan sættes Betingelser, som gjøre disse Bestemmers Bedblikken mulig. Jeg skal saaledes for Exempel tillade mig at nævne Stamhuset Erholm, hvor Besidderen „skal søge Bøndernes Bestand vedligeholdt“; det er en almindelig Regel for Arvinger og Successorer, men, naar først Bøndergodset er solgt, saa kan Besidderen ikke længere have nogen Indflydelse paa Bøndernes Bestand. Det er ligesaa klart, at det, som er bestemt i Creationsbrevet for Gauno, at Besidderen skal „lemfældig behandle Bonden“, slet ikke kan skee, efterat Godset er solgt; thi, hvorledes kunde den Indflydelse vedligeholdes, som viser sig deri, at de hidtidige Afgifter af Godset have været beregnede efter en lemfældigere Maalestok end i Almindelighed; Følgen af denne Bestemmelse vil ogsaa være, at Eieren vil være tilbøielig til at sælge for en ringere Kjøbesum, end han ellers vilde have forlangt, da det naturligtvis er hans Fordeel, at den lave Afgift, som han har oppebaaret af Fæsterne, afløses af en Kjøbesum, der indbringer noget større Renter. Foraaaviddt det i det samme Stamhusbrev er paalagt Besidderen „at være Bønderne behjælpelig med Understøttelse af Stamhusets Stove, for at Bøndergodsets Bygninger kunne forbedres og med Tiden blive i aaboddsfor Stand“, saa er det klart, at et saadant Paalæg i Creationsbrevet ikke alene er til Bøndernes, men ogsaa til Besidderens Fordeel; thi det er altid Besidderens Fordeel, at Bøndergodsets Gaarde og Bygninger ere i god Stand — desto høiere Indfæstning og Afgift kan der jo erholdes. Jeg forbigik Stamhuset Aulumgaard; der er man heller ikke istand til at sige, hvormeget den deri trufne Bestemmelse kunde anslaaes til. Det hedder sig rigtignok, at Fæsterne have Arveskifteret, fordi Godset ikke maa fæstes bort til Andre end den Afvødes Børn; men man seer, at man dengang har gjort sig et ganske andet Begreb om Arveskifteret end nu; thi det laa dog i Besidderens Magt, naar Børnene vare vanartige eller slægtede deres Forsældre paa med Ondskab og Vanart, at sætte dem fra Fæstet, og, da det kun var for Eieren, at dette skulde bevises, saa havde han jo i saa Hen-

seende aldeles fri Haand, ligesom der var heller ikke sat nogen Bestemmelse i Creationsbrevet, som tydede paa, at Afgifterne ikke maatte forøges. Derimod findes, som sagt, i Creationsbrevet for Stamhuset Bistrupgaard en Bestemmelse, som nogenlunde kan taxeres, som man kan sige har havt en bestemt Indflydelse paa det Forhold, der fremtidigt kom til at bestaae mellem Godseieren og Fæstebonden i Henseende til Afgiften for Bonden og i Henseende til Indtagten af Bøndergodset for Besidderen, idet der er bestemt, at det ikke maa være tilladt Efterkommerne at tage en høiere Landgilde; det er rigtignok ikke omtalt, at der ikke maatte tages en høiere Indfæstning, men det er jo klart, at med Hensyn til Stamhuset er Landgilden det, hvorpaa der, idetmindste fra det Offentliges Side, væsentligst lægges Vægt, naar man nemlig seer hen til den stadige aarlige Indtægt af Godset.

Jeg skal nu tillade mig at henvende mig til Vædringsforslagene, og jeg troer, at efter de Dphysninger, jeg nu har tilladt mig at meddele, vil det være klart, hvilke for Udsørelsen vanskelige Følger et saadant Lovforslag, dersom det blev vedtaget, vilde have. Det hedder i Forslaget under Nr. 3: „Foraaaviddt der i Creationsbreve for Lehn, Stamhuset eller Fideicommissgodser indeholdes Bestemmelser, der tilfugte en særlig Fordeel for Godsets Bønder,“ — det er altsaa den Fordeel, som tilfugtes for dem, saalange de ere Fæstebønder — „skulle de Bevillinger, der gives, fastsætte saadanne Betingelser for Afhandelsen, at de tilfugtede Fordele komme Bønderne tilgode“. Det er nu ganske klart, at de tilfugtede Fordele, der omhandles i nogle af disse Creationsbreve, slet ikke kunne søges conserverede ved Bevillinger; thi de ere betingede ved selve Fæsteforholdets Bedvaren, og, naar det saa paa den anden Side er sagt, at Bevillingerne skulle fastsætte saadanne Betingelser, som skulle have tilfølgende, at de tilfugtede Fordele komme Bønderne tilgode, saa maa Justitsministeriet i de Tilfælde, hvor Creationsbrevet har givet saadanne Bestemmelser som dem, jeg her har nævnt, ansee sig ubeføiet til at udfærdige Bevilling paa de samme Bilskaar, som sædvanligt tilstaaes, uagtet der var en Forudforvisning om, at der fra